

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการจัดการความรู้ในโรงเรียนกัลยวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขต 2 มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาสภาพการจัดการความรู้ในโรงเรียนกัลยวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขต 2 ดำเนินการวิจัยโดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือผู้บริหารและครูในโรงเรียนกัลยวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขต 2 จำนวน 37 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยตนเอง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามทุกข้อมีดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์มากกว่า 0.5 ทุกข้อและมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .970 และนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างไปทำการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (μ) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 86.5) การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 73) ตำแหน่งครูผู้สอน (ร้อยละ 78.4) อายุ 41-50 ปี (ร้อยละ 37.8) มีประสบการณ์ในการทำงาน 15 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 40.6)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการจัดการความรู้ในโรงเรียนกัลยวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย (μ) จากมากไปหาน้อย ดังนี้

1. ด้านการกำหนดเป้าหมายการจัดการความรู้ ($\mu = 3.607$) สภาพการจัดการความรู้ในโรงเรียนกัลยวิทย์ ด้านการกำหนดเป้าหมายการจัดการความรู้ในโรงเรียนกัลยวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.607$) เมื่อ

พิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่าสภาพการจัดการความรู้ในโรงเรียนกัลยวิทย์ ด้านการกำหนดเป้าหมายการจัดการความรู้อยู่ในระดับมาก จำนวน 11 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ โรงเรียนมีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพงานให้มีคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ ($\mu = 3.81$) ระดับปานกลาง จำนวน 3 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ได้แก่ โรงเรียนกำหนดให้บุคลากรได้ทำงานตรงกับความรู้ความสามารถ ($\mu = 3.41$)

2. ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันความรู้ ($\mu = 3.553$) สภาพการจัดการความรู้ในโรงเรียนกัลยวิทย์ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การแบ่งปันความรู้ในโรงเรียนกัลยวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.553$) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า สภาพการจัดการความรู้ในโรงเรียนกัลยวิทย์ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันความรู้ อยู่ในระดับมาก จำนวน 17 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ โรงเรียนมีการประชุมร่วมกันเพื่อนำความรู้ ประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ที่มีมาใช้แก้ปัญหา และมีการจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติงาน ($\mu = 3.73$) ระดับปานกลาง จำนวน 6 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ มีการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆจากประสบการณ์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ($\mu = 3.16$)

3. ด้านการสร้างคลังความรู้ รวบรวมความรู้ ($\mu = 3.542$) สภาพการจัดการความรู้ในโรงเรียนกัลยวิทย์ ด้านการสร้างคลังความรู้ รวบรวมความรู้ในโรงเรียนกัลยวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.542$) เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า สภาพการจัดการความรู้ในโรงเรียนกัลยวิทย์ ด้านการสร้างคลังความรู้ รวบรวมความรู้อยู่ในระดับมาก 7 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนมีเพิ่มสะสมผลงานส่วนตัวทุกคน ($\mu = 3.70$) ระดับปานกลาง จำนวน 4 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดผู้ให้คำแนะนำและปรึกษาเมื่อมีปัญหาในการจัดการความรู้ ($\mu = 3.32$)

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยสภาพการจัดการความรู้ในโรงเรียนกัลยวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลดังนี้

สภาพการจัดการความรู้ในโรงเรียนกัลยวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสภาพการจัดการความรู้ในโรงเรียนกัลยวิทย์ สอดคล้องกับด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ วัตถุประสงค์และ

เป้าหมายของโรงเรียน เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า มีสภาพการจัดการความรู้ในโรงเรียนกัลยวิทย์ อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสังเวียน ผักไหม (2550 : ง) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 พบว่า การจัดการความรู้ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อมรทิพย์ เจริญผล (2550 : ง) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้จากแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาพบว่า การระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 6 หลักคือ 1) การสร้างบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2) การพัฒนาความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง 3) การตระหนักถึงความสำคัญของความรู้ 4) การสร้างเครือข่ายความรู้ 5) การกำหนดวิสัยทัศน์ และ 6) การสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก วสันต์ ลาจันท์ (2548 : ง) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า การจัดการความรู้ ภาวะผู้นำขององค์การ ความเชื่อค่านิยมวัฒนธรรมของหน่วยงาน เทคโนโลยีที่ใช้ในโรงเรียน การสื่อสารในโรงเรียน กระบวนการจัดการความรู้ การวัดผลการจัดการความรู้ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รุ่งนภา มีกระจิต (2552 : ง) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยจังหวัดนนทบุรี พบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จและการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับปฐมวัยจังหวัดนนทบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลรายด้านดังต่อไปนี้

1. สภาพการจัดการความรู้ในโรงเรียนกัลยวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 2 ด้านการกำหนดเป้าหมายการจัดการความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการสนับสนุนการเรียนรู้การพัฒนาตนเองของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาตนเองของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารณ์ พานิช (2547 : 2) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับ สถานศึกษากับการจัดการความรู้เพื่อสังคม กล่าวว่ เป้าหมายการจัดการความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพงานให้มีคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น พัฒนาคณะ และ พัฒนารฐานความรู้ขององค์การหรือหน่วยงานเป็นการเพิ่มพูนความรู้หรือ ภูมิปัญญาขององค์การ อมรทิพย์ เจริญผล (2550 : 161-162) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้จากแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบการจัดการความรู้ของสถานศึกษา ด้านกระบวนการจัดการความรู้ ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 6 องค์ประกอบ คือ 1) การสร้างบรรยากาศของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2) การพัฒนาความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง 3) การตระหนักถึงความสำคัญของความรู้ 4) การสร้างเครือข่ายความรู้ 5) การกำหนดวิสัยทัศน์และ 6) การสร้างความเข้าใจในการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก

2. สภาพการจัดการความรู้ในโรงเรียนกัลยวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 2 ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการประชุมร่วมกันเพื่อนำความรู้ประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ที่มีมาใช้แก้ปัญหา และมีการจัดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2547 : 59) จากหนังสือ การจัดการความรู้...จาก ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ กล่าวว่า การจัดประชุมหรือกิจกรรมอย่างเป็นทางการจะลักษณะอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นเวทีให้บุคลากรในองค์กรมีโอกาสพบปะพูดคุยกัน เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถกระตุ้นให้เกิด การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันได้ วสันต์ ลาจันทร์ (2548 : 79) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการ ความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต4 พบว่า การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นหัวใจของการจัดการความรู้ การจัดบรรยากาศและช่วยอำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถือเป็นการจัดการความรู้ทั้งสิ้น ความรู้ที่ทันสมัยเพื่อการ เปลี่ยนแปลงระบบโครงสร้างและสื่อสารการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ พรชิตา วิเชียรปัญญา (2547 : 89) จากหนังสือการจัดการความรู้พื้นฐานและการประยุกต์ใช้ กล่าวว่า การปฏิบัติงานร่วมกันช่วยกัน แก้ปัญหาและพัฒนางาน มีการประชุม อภิปรายและเสวนาร่วมกัน อมรทิพย์ เจริญผล (2550 : 166 -167) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้จากแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา พบว่า มีการจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำเสนอวิธีปฏิบัติที่ดีเลิศซึ่งกันและกันจัดประชุมสรุปผลงาน เมื่อเสร็จสิ้น โครงการ นำผลงานมาวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ ในการทำงานให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา และให้โอกาสครูผู้ทำงานผิดพลาดปรับปรุงตนเองด้วยการให้เรียนรู้จากความ ผิดพลาดนั้น เพื่อจะได้ไม่มีการทำผิดซ้ำอีก และให้ผู้อื่นได้ระมัดระวังในความผิดพลาดนั้นด้วย จะทำให้ทุกคนมีความเข้าใจว่า ตนเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา พร้อมทั้งจะทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อสร้างสิ่งที่ดีขึ้นกว่าเดิม และมีการมองการเปลี่ยนแปลงว่าเป็นโอกาส เตือนใจ รักษาพงศ์ (2551 : 148 - 149) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า เมื่อมีการ ประชุมประจำเดือน จะต้องนำความรู้ มานำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้กับครูคนอื่น ๆ ได้รับทราบ รุ่งนภา มีกระจิต (2552 : 82 - 83) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการความรู้ของผู้บริหาร สถานศึกษาระดับปฐมวัย จังหวัดนนทบุรี พบว่า การสร้างความร่วมมือในสถานศึกษาที่ก่อให้เกิด การมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่องและ โรงเรียนจัดให้บุคลากรได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติงาน

3. สภาพการจัดการความรู้ในโรงเรียนกัลยวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 2 ด้านการสร้างคลังความรู้ รวบรวมความรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้

อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรในโรงเรียนมีแฟ้มสะสมผลงานส่วนบุคคลทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มาร์ควอร์ต (Marquart, 1996 : 51) ศึกษาเรื่อง องค์การแห่งการเรียนรู้ กล่าวไว้ว่า คลังความรู้เป็นการนำความรู้ที่องค์การ มีอยู่มาผนวกเข้ากับความรู้ของแต่ละบุคคลเป็นความรู้ใหม่ มาจัดเก็บเป็นองค์ความรู้ และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ตามความต้องการ การจัดเก็บเกี่ยวข้องกับด้านเทคนิค เช่นบันทึกเป็นฐานข้อมูล หรือการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร รวมการสร้างและการจดจำ การรวบรวมของแต่ละบุคคล รัคน์ เทียงตรง (2549 : 59) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคายเขต 1 พบว่า บุคลากรในโรงเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ใช้คลังความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีแฟ้มสะสมผลงาน มีการจัดระบบชิ้นงาน เอกสารหลักฐานถูกต้องเป็นปัจจุบันสามารถนำไปใช้ได้ อมรทิพย์ เจริญผล (2550 : 166) ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้จากแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา พบว่า การสร้างคลังความรู้ เป็นบันทึกความรู้ชัดเจนและความรู้สึกเกี่ยวกับขีดความสามารถหลัก เพื่อการบรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ บันทึกขุมความรู้มีไว้สำหรับใช้งานภายในองค์การหรือภายในทีมงาน ซึ่งแต่ละคนได้รวบรวมสะสมไว้เป็นรายบุคคล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการกำหนดเป้าหมายการจัดการความรู้ โรงเรียนควรกำหนดให้บุคลากรได้ทำงานตรงกับความรู้ความสามารถโดยเฉพาะของแต่ละบุคคล จัดสถานที่ที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของบุคลากร จัดบรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้เหมาะสมเพื่อประโยชน์ต่อบุคลากรและสถานศึกษา
2. ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันความรู้ โรงเรียนควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ จากประสบการณ์ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการประเมินผลงานในการนำการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ไปใช้อย่างต่อเนื่อง และมีการกำหนดวิธีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ชัดเจนและเป็นระบบ หาเทคนิควิธีการในการจูงใจเพื่อนบุคลากรให้ให้ความสำคัญในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้มีความร่วมมือในการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ
3. ด้านการสร้างคลังความรู้ รวบรวมความรู้ โรงเรียนควรมีการจัดให้มีผู้ให้คำแนะนำและปรึกษาเมื่อมีปัญหาในการจัดการความรู้ มีศูนย์หรือแหล่งคลังความรู้ของโรงเรียน โดยเฉพาะมีการจัดเก็บข้อมูลในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นระบบและง่ายต่อการค้นหา มีการช่วยเหลือบุคลากรในโรงเรียนและนอกโรงเรียนในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพการจัดการความรู้ให้ครอบคลุมหลาย ๆ ด้านเช่นด้านการสร้างความรู้และการแสวงหาความรู้ ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ ด้านการประมวลและการกลั่นกรองความรู้ ด้านการเรียนรู้ เป็นต้น
2. ควรมีการประเมินผลการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่มีผลต่อองค์กร
3. ควรมีการศึกษาตัวแปรที่สำคัญอื่น ๆ ที่สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะประโยชน์ต่อการจัดการความรู้